

S T U • • SLOVENSKÁ TECHNICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
• • • • • Materiálovotechnologická fakulta so sídlom v Trnave
• M T F • Odbor poznatkového manažmentu
• • • • • Akademická knižnica

MANUÁL ZÁKLADNÝCH POJMOV Z OBLASTI DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA

Európska únia
Európsky fond regionálneho rozvoja

Tento projekt je realizovaný na základe podpory operačného programu
Výskum a vývoj financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja

Táto publikácia bola vytvorená realizáciou projektu Centrum poznatkovej organizácie duševného vlastníctva, ITMS 26220220054 na základe podpory operačného programu Výskum a vývoj financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Manuál je súčasťou kolekcie manuálov a sprievodcov databázami zameranej na oblasť duševného vlastníctva.

Náplň kolekcie:

Manuál základných pojmov z oblasti duševného vlastníctva

Manuál na podanie patentovej prihlášky

Manuál patentovej legislatívy

Zoznam patentovej literatúry v akademickej knižnici a prehľad voľne dostupných patentových databáz

Sprievodca databázami

Engineering Village

Chimica

Chemical Business NewsBase

EnCompassLIT

EI Patents

Referex

SAGE Journals Online

Engineering and Computing, Materials Science, Technology

Information Science and Marketing

Intellectual Property, Psychology and Sociology

Management and Organisation Studies, Education

Research Methods, Methodology and Evaluation

Základné pojmy z oblasti duševného vlastníctva

Autor pozri pôvodca

Autorské právo v objektívnom zmysle súhrn právnych noriem upravujúcich vzťahy vznikajúce v súvislosti s vytvorením literárneho, vedeckého a/alebo umeleckého diela, v subjektívnom zmysle súhrn oprávnení, ktoré autorovi (ako pôvodnému subjektu autorského práva) alebo jeho oprávnenému nástupcovi (ako odvodenému subjektu autorského práva) vyplývajú z noriem objektívneho práva. Základným prameňom autorského práva je tzv. Autorský zákon a viacero medzinárodných zmlúv (napr. Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel). Predmetom ochrany autorského práva je dielo. Autorské právo zabezpečuje autorom výhradné práva na využívanie ich vlastných diel alebo na poskytnutie oprávnenia na ich používanie iným osobám, a tým získanie finančného ohodnotenia. Navyše práva súvisiace s autorským právom zabezpečujú ochranu aj pre výkonných umelcov (napríklad hudobníkov a hercov), producentov a vysielateľov.

Citácia diela - bez súhlasu autora možno použiť krátku časť zverejneného diela vo forme citácie v inom diele len na účel recenzie alebo kritiky tohto zverejneného diela alebo na vyučovacie účely, vedeckovýskumné účely alebo umelecké účely. Takéto použitie musí byť v súlade so zvyklosťami a jeho rozsah nesmie presiahnuť rámec odôvodnený účelom citácie. Pri citácii sa musí uviesť meno autora alebo jeho pseudonym, ak nejde o anonymné dielo, alebo meno osoby, pod ktorej menom sa dielo uvádza na verejnosti, ako aj názov diela a prameň. Za takéto použitie nevzniká povinnosť uhradiť autorovi odmenu.

Databáza je súbor nezávislých diel, údajov alebo iných materiálov systematicky alebo metodicky usporiadaných a jednotlivo prístupných elektronickými alebo inými prostriedkami. Za databázu sa nepovažuje počítačový program použitý pri zhotovení alebo prevádzke databázy prístupnej elektronickými prostriedkami.

Dielo umelecký, vedecký, technický alebo remeselný výsledok či výtvor ľudskej tvorivej činnosti

Dizajn je výtvarné riešenie priemyselného výrobku. Dizajnom sa rozumie vonkajšia úprava výrobku alebo jeho časti spočívajúca v znakoch, ktorými sú najmä línie, obrysy, farby, tvar, štruktúra alebo materiál samého výrobku alebo jeho zdobenía. Nemusí ísť nutne o výtvarné alebo grafické dielo. Dizajn môže podliehať právnej ochrane a dá sa registrovať ako predmet duševného vlastníctva najdlhšie na dobu 25 rokov.

Dodatkové ochranné osvedčenie – vydáva sa na predĺženie dĺžky patentovej ochrany v odvetví liečivých látok alebo ich zmesí a liečivých prípravkov

Doménové mená – hierarchicky zostavená postupnosť znakov, ktoré sa pomocou serverov so systémom doménových mien obsahujúcim číslicové a slovné databázy prevádza na číselné IP adresy za účelom jednoduchšieho, mnemotechnického adresovania zariadení pripojených k sieti Internet

Duševné vlastníctvo – právna inštitúcia, všeobecné označenie súhrnu výlučných práv rozmanitého charakteru viažucich sa na tzv. ideálne objekty práv. vzťahov, ktoré sú odlišné od predmetov vlastníctva v trad. chápaní, t.j. od vecí (materiálnych objektov); starší názov nehmotné dobrá (nehmotné statky)

Hospodárska súťaž - snaha subjektov ponuku a dopyt na trhu s výrobkami a službami dosiahnuť určitých výhod pred ostatnými v oblasti hospodárskych výsledkov pri vzájomnom ovplyvňovaní ich hospodárskej činnosti. Podmienkou existencie hospodárskej súťaže je demonopolizácia, transparentnosť trhu a jej právna regulácia

Know-how - súbor skúseností, znalostí a kľúčových informácií (najčastejšie v súvislosti s podnikom) týkajúcich sa uplatňovania novších metód, postupov a techniky.

Kolektívne dielo – na tvorbe sa podieľalo viac autorov

1. dielo bolo vytvárané z podnetu a pod vedením fyzickej alebo právnickej osoby
2. dielo je uvádzané pod menom tej osoby
3. príspevky zahrnuté do diela nie sú schopné samostatného užitia

Licencia – 1/povolenie, oprávnenie na nejakú činnosť resp. príslušná listina, 2/ patentná licencia (dokument, ktorým sa poskytuje iným osobám alebo štátom právo na realizáciu a využitie technickej dokumentácie alebo patentových vynálezov)

Logo – označenie (značka), ktoré určitý subjekt používa na označenie svojej osoby, prevádzky, prípadne na označenie svojich výrobkov a služieb

Majiteľ patentu – právnická osoba alebo fyzická osoba zapísaná ako majiteľ v patentovom registri ÚPV, ktorý má: výlučné právo využívať vynález, právo poskytnúť súhlas na využívanie vynálezu iným osobám (licenčnou zmluvou), právo previesť patent na iné osoby (zmluvou o prevode patentu) – prevod je účinný odo dňa zápisu do registra, právo zriadiť k patentu záložné právo.

Nehmotný statok – statok, ktorého podstatu vytvára konkretizovaný duševný výtvor či obsah (ide o výtvor či výkon duševnej, najmä tvorivej činnosti) vyjadrený v objektívnej forme, t.j. vyjadrený navonok v zmyslami vnímateľnej forme

Nekalá súťaž - konanie v hospodárskej súťaži, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi súťaže a je spôsobilé privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom. Nekalou súťažou sa rozumie:

- klamlivá reklama,
- klamlivé označovanie tovaru a služieb,
- vyvolávanie nebezpečenstva zámeny,
- parazitovanie na povesti podniku, výrobkov alebo služieb
- iného súťažiteľa,
- podplácanie,
- zľahčovanie,
- porušovanie obchodného tajomstva,
- ohrozovanie zdravia spotrebiteľov a životného prostredia.

Obchodné meno – meno, pod ktorým podnikateľ vykonáva právne úkony pri svojej podnikateľskej činnosti. 1. obchodné meno fyzickej osoby – je meno a priezvisko. Obchodné meno môže obsahovať dodatok odlišujúci osobu podnikateľa alebo druh podnikania. 2. obchodné meno obch. spoločnosti a družstva – je názov, pod ktorým sú zapísané v Obchodnom registri. Súčasťou obchodného mena právnických osôb je aj dodatok označujúci ich právnu formu. 3. obchodné meno právnickej osoby, ktorá sa nezapisuje do OR – je názov, pod ktorým zriadená.

Obchodné tajomstvo – všetky skutočnosti obchodnej, výrobnnej alebo technickej povahy súvisiace s podnikom, ktoré majú skutočnú alebo aspoň potenciálnu materiálnu alebo nemateriálnu hodnotu, v príslušných obchodných kruhoch nie sú bežne dostupné, majú byť podľa vôle

podnikateľa utajené a podnikateľ zodpovedajúcim spôsobom ich utajenie zabezpečuje

Ochranné osvedčenia - dodatkovým ochranným osvedčením sa chránia liečivá a výrobky na ochranu rastlín, ktoré môžu byť uvádzané na trh len na základe povolenia vydaného príslušným orgánom.

Ochranné známky - označenie, pozostávajúce zo slov, číslíc, znakov a grafických symbolov slúžiace na odlíšenie výrobku alebo služby. (môže ísť aj o viac slov, resp. kombinácie medzi číslami a slovami a pod.) Je zapísaná v registri ochranných známok, ktorý sa nachádza na Úrade priemyselného vlastníctva. Výrobky takto registrované bývajú označené symbolom ®.

Označenie pôvodu výrobkov - ďalej len označenie pôvodu) je názov určitého miesta, oblasti alebo krajiny používaný na označenie výrobku pochádzajúceho z tohto miesta, ak kvalita alebo vlastnosti tohto výrobku sú výlučne dané zemepisným prostredím.

Patent - zákonná ochrana vynálezov zaručujúcich vlastníkovi patentu výhradne právo k priemyslovému využitiu vynálezu. V Slovenskej republike sa udeľovanie patentov riadi zákonom č.435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach (tzv. patentový zákon).

Patentový zástupca – poskytuje odbornú pomoc vo veciach priemyslového vlastníctva, najmä pri vypracovaní prihlášky vynálezu ...v danej zemi a zastúpenie pred ÚPV

Plagiát - použitie cudzej výtvarnej, literárnej alebo vedeckej práce (diela) a jej prezentovanie ako vlastnej (vedomé či nevedomé) bez odvolania sa na zdroj.

Počítačový program – séria inštrukcií, ktoré riadia alebo podmieňujú operácie počítača. Program je chránený autorským právom ako literárne dielo, a to v akejkolvek forme. Musí byť výsledkom tvorivej činnosti. K výlučnému autorskému právu k programu stanovuje zákon radu výnimiek

Pôvodca – fyzická osoba so schopnosťou vlastnou tvorivou činnosťou vytvárať nehmotné statky. Autorské právo používa pojem autor (pôvodca a autor sú totožné pojmy). Pôvodca – pôvodný subjekt priemyselných práv (PO alebo iná FO môže byť iba odvodeným subjektom priemyselných práv).

Právo duševného vlastníctva možno deliť do 2 základných častí:

1. Autorské právo (AP), právo príbuzné AP a práva súvisiace s AP:

- a) AP,
- b) právo výkonných umelcov (právo príbuzné AP),
- c) právo výrobcov zvukových a zvukovo-obrazových záznamov a právo vysielateľov (práva súvisiace s AP).

2. Právo priemyselného vlastníctva:

a) priemyselné práva:

- priemyselné práva na výsledky tvorivej duševnej činnosti:
- patentové právo (právo vynálezov),
- právo (priemyselných) dizajnov,
- právo úžitkových vzorov,
- právo topografií polovodičových výrobkov,
- právo nových odrôd rastlín a nových plemien zvierat.
- priemyselné práva na označenia:
- známkové právo (právo ochranných známk),
- právo označení pôvodu výrobkov a zem označení výrobkov,
- právo obchodných mien.

b) práva obdobné priemyselným právam:

- zlepšovateľské právo (právo zlepšovacích návrhov),
- právo nových spôsobov prevencie, diagnostiky a liečenia ľudí a zvierat a ochrany rastlín proti škodcom a chorobám,
- právo know-how,
- právo loga,
- právo doménových mien,
- právo na ochranu názvu a dobrej povesti PO.

Práva súvisiace s PDV:

právo obchodného tajomstva,
právo nekalej súťaže,
mediálne právo.

Právo duševného vlastníctva je časovo vymedzené, výlučné právne panstvo nad predmetom práva duševného vlastníctva toho subjektu, ktoré právny poriadok priznáva konkrétne právo duševného vlastníctva k tomuto predmetu práva duševného vlastníctva

Priemyselné vlastníctvo - podskupina duševného vlastníctva, ktorá zahŕňa tie typy duševného vlastníctva, ktoré majú priemyselné využitie. Vzniká až na základe rozhodnutia Úradu priemyselného vlastníctva

Priemyselný vzor - vonkajšia alebo vnútorná úprava obrysu, tvaru, kresby, usporiadania farieb výrobku (design), ktorá je priemyselne využiteľná, nová a zapísaná do Registra priemyselných vzorov na Patentovom úrade.

Rozmnoženina diela - prenesenie diela alebo jeho časti na iný hmotný podklad priamo z originálu diela alebo nepriamo z inej rozmnoženiny diela dočasne alebo trvalo, a to akýmkoľvek spôsobom a v akejkoľvek forme;

rozmnoženinu diela možno vyhotoviť najmä vo forme tlačenej, fotografickej, zvukovej alebo zvukovo-obrazovej rozmnoženiny, stavbou architektonického diela, alebo vo forme inej trojrozmernej rozmnoženiny, alebo v elektronickej forme zahŕňajúcej analógové aj digitálne vyjadrenie.

Softvérový patent – udelenie dočasného monopolu vynálezcovi alebo objaviteľovi určitej technológie výmenou za zverejnenie tejto technológie. Patentovať sa môže produkt i proces

Spolupôvodca – fyzická osoba, ktorá vlastnou tvorivou prácou sa podieľala na vytváraní predmetu priemyselných práv (nie však ten, kto vypracováva výkresy, poskytuje finančnú pomoc...).

Školské dielo je dielo vytvorené žiakom alebo študentom na splnenie školských alebo študijných povinností vyplývajúcich z jeho právneho vzťahu k základnej škole, strednej škole, vysokej škole alebo k záujmovovo-vzdelávaciemu zariadeniu

Topografia polovodičových výrobkov - (ďalej len "topografia") je séria akokoľvek zafixovaných alebo zakódovaných vzájomne súvisiacich zobrazení, znázorňujúca trojrozmerné usporiadanie vrstiev, z ktorých sa polovodičový výrobok skladá, pričom každé zobrazenie znázorňuje vzor alebo časť vzoru povrchu polovodičového výrobku v ktoromkoľvek stupni jeho výroby.

Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť priemyselného vlastníctva. Túto úlohu plní na základe zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy.

Úžitkový vzor - forma právnej ochrany nových priemyselne využiteľných technických riešení, ktoré sú výsledkom vynálezovskej činnosti z akejkoľvek oblasti techniky. Na rozdiel od patentu úžitkový vzor umožňuje získať ochranu jednoduchším, menej nákladným avšak rýchlejšim spôsobom, pričom ochrana úžitkovým vzorom, čo sa týka účinkov, je porovnateľná s patentom. Úžitkový vzor platí 4 roky od podania prihlášky. Dobu platnosti zápisu úžitkového vzoru možno predĺžiť až dvakrát vždy o ďalšie 3 roky.

Vlastnícke právo – výlučné právne panstvo nad predmetom vlastníckeho práva. To znamená, že ten subjekt, ktorému prináleží vlastnícke právo ku konkrétnemu predmetu vlastníckeho práva, svojou mocou, ktorá nie je závislá od iného subjektu, na tom istom mieste, v tom istom čase a k tomu istému predmetu vlastníckeho práva uplatňuje toto svoje výlučné právne panstvo. Vlastnícke právo je časovo neobmedzené

Voľné dielo – autorské dielo, ktorého majetkové autorské práva nie sú chránené, doba ochrany vypršala

Vynález - vyriešenie technického problému, ktoré je nové a znamená v porovnaní so svetovým stavom techniky pokrok, prejavujúci sa novým alebo vyšším účinkom . Problematikou vynálezov, vynaliezavosti sa zaoberá kreatológia, heuristika,...Vynálezom nemôžu byť objavy, vedecké teórie, matematické metódy, estetické výtvary, plány, pravidlá a spôsoby vykonávania duševnej činnosti, hier alebo obchodnej činnosti, podávanie informácií. Vynálezom nemôžu byť ani počítačové programy.

Vypožičanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny je dočasné prenechanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny prostredníctvom zariadenia prístupného verejnosti uskutočnené bez získania priameho alebo nepriameho majetkového prospechu.

Zamestnanecké dielo – autor ho vytvoril ako splnenie povinností vyplývajúcich z pracovnoprávneho či služobného vzťahu k zamestnávateľovi. Zamestnávateľ sa nestáva majiteľom, iba vykonáva majetkové práva autora k tomuto dielu

Zemepisné označenie výrobku – názov určitého mesta, oblasti alebo vo výnimočných prípadoch krajiny, používaný na označenie výrobku pochádzajúceho z toho miesta, oblasti alebo krajiny, ak má tento výrobok špecifickú kvalitu, povesť alebo charakteristické vlastnosti, ktoré môžu byť pripísané tomuto miestu, oblasti alebo krajine, a výroba, spracovanie alebo príprava tohto výrobku sa uskutočňuje vo vymedzenom zemepisnom mieste, oblasti alebo krajine

Zlepšovací návrh - výsledok práce zamestnanca v rámci pracovného pomeru, ktoré zamestnanec vytvorí nad rámec svojich pracovných povinností a ich hospodársko-ekonomický význam je spravidla obmedzený iba na rámec určitého podniku a jeho prostredia. Zlepšovací návrh – technické, výrobné alebo prevádzkové zdokonalenie, či riešenie týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a životného prostredia, s ktorými má zlepšovateľ právo nakladať.

Zmluva o dielo – záväzok zhotoviteľa k zhotoveniu určitého diela a záväzok objednávateľa k zaplateniu ceny za jeho prevedenie

Literatúra:

- [1] <http://sk.wikipedia.org>
- [2] <http://www.pzk.sk>
- [3] <http://www.nadsme.sk>
- [4] <http://www.upv.sk>
- [5] <http://www.pravnarevue.sk>
- [6] Vojčík, P.: Právo priemyselného vlastníctva. Bratislava. Iura Edition 1998. ISBN 80-88715-38-5
- [7] Ressler, M.: Informační věda a knihovnictví. Výkladový slovník české terminologie z oblasti informační vědy a knihovnictví. Praha, Vysoká škola chemicko-technologická v Praze 2006. ISBN 80-7080-599-4
- [8] Dillinger, Juraj: Encyclopaedia Beliana. Slovenská všeobecná encyklopédia v dvanástich zväzkoch: Tretí zväzok Č - Eg. Bratislava, Encyklopedický ústav SAV 2003 . ISBN 80-224-0761-5
- [9] Telec, Ivo – Tůma, Pavel: Přehled práva duševního vlastnictví. Brno, Doplněk 2006. ISBN 80-7239-198-4
- [10] Velká ekonomická encyklopedie. Praha, Linde 1999. ISBN 80-7201-172-3
- [11] <http://www.markoffice.sk>
- [12] 618/2003 Z. z. ZÁKON zo 4. decembra 2003 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon)
- [13] Štědroň, B.: Ochrana a licencování. Praha : Wolters Kluwer ČR , 2010. ISBN 978-80-7357-555-7

Spracoval: Slovenská technická univerzita
Materiálovotechnologická fakulta v Trnave
Odbor poznatkového manažmentu
2012

